



## KVIZ ZNANJA

### „Sv. Terezija Avilska i Požeška biskupija“

#### Ili „I ja mogu u Bruxelles“

prigodom Dana škole, 15. listopada 2015.

- U drugi krug natjecanja prošli su učenici koji su najbolje riješili test među kolegama u svojim razredima. A to su redom po razredima: Ante Raguž (1.a), Matej Raguž (1.b), Maja Vukić i Domagoj Zubović (2.a), Bruno Razumović (2.b), Mirko Filipović (3.a), Tomislav Varela (4.a) i Ivana Krstanović (4.b)
- **Drugi dio** natjecanja bit će usmena provjera uz multimedijalnu pratnju, a održat će se na Dan škole, **15. listopada** u Dvorani sv. Terezije Avilske u **9 sati**
- **Pobjednik kviza** **imat će izravan put u Bruxelles**

### Građa za Kviz znanja

(podebljan je novi tekst, a ostalo je sadržaj iz prvoga dijela natjecanja)

## 1. POŽEŠKA BISKUPIJA

### 1.1. Požega do utemeljenja Biskupije

Požega je bila važno crkveno središte i posjed već od prvoga pisanog spomena grada 1227. godine. Riječ je o dokumentu pape Honorija III. iz kojeg se saznaje da kralj Andrija II. daruje požešku tvrđu sa svim imanjima kaločkom nadbiskupu Ugrinu. Papa mu u toj prigodi obećava svoju duhovnu potporu u borbi protiv širenja bogumilstva iz Bosne u Slavoniju.

Župa se u Požegi prvi puta spominje u prvoj polovici XIII. st., a župna je crkva bila posvećena sv. Pavlu Apostolu. Franjevci u Požegu dolaze u drugoj polovici XIII. st., oko 1285. godine. Početkom XIV st. izgradili su svoju crkvu i samostan sv. Dimitrija mučenika. U isto vrijeme samostan i crkvu sv. Marije u Požegi imaju i dominikanci, koji grad napuštaju pred dolaskom Turaka. Koncem XIII. stoljeća u Požegi je izgrađena i crkva sv. Lovre sa sačuvanim freskama iz XIV. stoljeća, koja je – po svjedočanstvu nekih tragova - bila u sastavu požeške utvrde i služila za bogoslužje njezinih velikaških obitelji.

U doba osmanlijske vladavine u Požegi, od 1537. do 1689. godine, osobitu su ulogu imali franjevci, jer su bili jedini svećenici koji su mogli ostati na području njihova carstva. Nakon oslobođenja od Osmanlija u gradu je 1702. obnovljena župa. Krajem XVII. st. u Slavoniju dolaze isusovci, a Požega im postaje središtem djelovanja. Svoj su veliki prinos dali odgoju i obrazovanju mladeži jer su već 1699. osnovali požešku gimnaziju a od 1761. do 1776. u Požegi je djelovala “Academia Posegana” s teološkim i filozofskim učilištem. Isusovci su pored crkve sv. Lovre podigli zgradu kolegije, današnjega biskupskog sjedišta, koje se gradilo od 1709. do 1711. Isusovci su 1740. otvorili i prvu ljekarnu u Požegi. Prosvjetno djelovanje isusovaca, nakon njihova ukidanja nastavljaju pavlini sve do svoga prestanka djelovanja 1786. godine po odluci cara Josipa II. Zagrebački biskup Franjo Thauzy osnovao je u Požegi 1752. godine Sjemenište i «Consistorium subalternum», upravno tijelo za slavonski dio svoje biskupije. Od 1756. do 1763. sagrađena je u Požegi crkva sv.

Terezije Avilske, jedna od najljepših baroknih crkvi u Slavoniji, koja je nakon utemeljenja Požeške biskupije 1997. godine postala katedrala. U odgoju i obrazovanju mladeži značajnu su ulogu odigrale i sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog, koje u Požegi djeluju od 1862. godine.

Požega sredinom XVIII. st. postaje sjedištem Požeške županije, a 1765. dobiva od carice Marije Terezije povlastice slobodnoga i kraljevskoga grada.

### ***1.1.1. Požeško sjemenište***

Godine 1752. biskup Franjo Thauzy uz "Consistorium subalternum" osnovao je u Požegi sjemenište, najprije za 6 a potom za 12 klerika iz Slavonije. Započeo je djelovati u zgradi "Biskupata", koja se do konca 19. stoljeća nalazila na mjestu današnjega suda. Kako stoji na natpisu iznad ulaza u katedralu, biskup Thauzy izgradio je uz katedralu posebni zgradu za potrebe sjemeništa (Aris. E. Clero Suo Ministros Addidit / Neve deficerent unquam / Alumn: Virtutumque Seminarium Adjunxit). Za potrebe sjemeništa pojedini građani Požege oporučno su ostavljali svoja dobra. Poznato je da je senator Josip Brajković u svojoj oporuci od 27. veljače 1756. godine napisao: "Na Seminarium mladih popovah illiti czernih Diakah, koj će se takojer u Posegi nacsiniti, 100 for. odregyuiem". Jamačno je to pripomoglo kupnju drvene jednokatne kuće liječnika Valusija, koja je upotrebljena za sjemenište. Između ostalih i Dominika Pejačević rođ. Marinović, udova Đure baruna Pejačevića ostavila je oporukom još od 19. prosinca 1732. godine znatnu svotu za sjemenište u Požegi (usp. Kempf, str. 534., bilješka 3).

Sjemenište je djelovalo do ukinuća isusovaca kada je prestala i Academia Posegana. Požeški župnici imali svoj smještaj u zgradi Biskupata, koja je bila pod upravom gradske općine. Gradski magistrat obvezao se 1770. godine da će grad Požega kao patron župe pobrinuti se za izgradnju župne kuće, za koju je i sam biskup Franjo Thauzy ostavio legat od 800 forinti. No, kuća nije nikada izgrađena, nego je 1785. g. Franjo Petrović, zastupnik zagrebačkog biskupa ponudio gradskom magistratu da zgradu sjemeništa kupi za župničku kuću. Magistrat ju je pak želio dobiti besplatno te ju je grad Požega tek 1804. godine otkupio za stan gradskom župniku (usp. Kempf, str. 538).

### ***1.1.2. Požeška kolegija***

Osnutkom Požeške biskupije 1997. godine u zgradu nekadašnje isusovačke rezidencije, zvanj Kologija smješteno je njezino sjedište. Od 1997. do 2001. godine po nacrtima zagrebačke arhitektice Ane Nade Krpelnik zapuštena i devastirana zgrada temeljito je obnovljena i prilagođena za nove svrhe. Ujedno je 2001. godine vraćena ispred zgrade i povijesna ograda koju su komunističke vlasti srušile 1957. godine a njezinim dijelovima od kovanog željeza ograđeno je pravoslavno groblje u požeškom Jagodnjaku.

Isusovci dolaze u Požegu 1698. godine. Smjestili su se u trošnoj, adaptiranoj kući blizu "Kamenitih vrata". Prvi predstojnik isusovačke misije bio je o. Marko Stručić, pisac i čovjek snažnog osjećaja za prosvjetu. Svoje konačno sjedište u Požegi postupno će izgraditi na zemljištu pokraj crkve sv. Lovre. U proljeće 1710. godine započeli su u dvorištu graditi ponajprije gospodarsku zgradu, kuhinju i blagovaonicu. Građa im je bio kamen dobavljen iz doline potoka Vučjaka. Godine

1711. nastavili su s izgradnjom dvokatne zgrade prema trgu, spojivši je s prethodno izgrađenim dvorišnim dijelom u obliku slova T a prema crkvi sv. Lovre napraviti će hodnik, koji je spaja s rezidencijom. Već te iste godine isusovci su uselili u novu zgradu. Ubrzo će prema zapadu dograditi nekoliko novih prostorija za upravu. Ispred zgrade ogradili su vrt što im ga je darovala gradska Općina. Veći vrt imali su preko puta iza današnjih kuća, protežući se prema Trgu sv. Terezije i Alagovićevoj ulici. Za nadstojnika oca Nikole Genove 21. lipnja 1726. godine postavljen je temelj novoj gimnazijskog zgradi, današnjoj dvokatnoj zgradi sestara milosrdnica uz istočnu stranu crkve sv. Lovre. Godine 1731. isusovačka rezidencija postala je kolegija. Od 1761. godine isusovci su uveli studij filozofije a od 1763. godine i studij teologije pod nazivom «Academia Posegana».

Bulom «Dominus ac Redemptor» Papa Klement XIV. ukinuo je isusovce 19. kolovoza 1773. godine te su dvadesettrojica isusovaca bila primorana napustiti požešku kolegiju. Jedan dio nastavio je djelovati kao biskupijski svećenici u Požegi. Časni brat Pavao Thaller, vrstan ljekarnik u kolegiji tada se vratio u svoju obitelj te je na glavnom požeškom trgu otvorio čuvenu javnu ljekarnu. Zgradu kolegije kao i sve posjede koje su imali isusovci, kako u Požegi tako u Kutjevu preuzela je Kraljevska komora. Prihodi od rasprodaje imovine slijevali su se u kraljevsku blagajnu. Tako i prihod od sata i četiri zvona s crkve sv. Lovre, koji su prodani župi sv. Terezije u Požegi, orgulje župnoj crkvi u Kutjevu. (Usp. Kempf, Požega, str. 518). Dana 14. listopada 1776. godine pavlini preuzimaju školstvo u Požegi i nastanjuju se u zgradu kolegije. No, ne zadugo jer su dekretom cara Josipa II. od 28. ožujka 1786. zajedno s još nekim redovima i oni bili ukinuti. Jedno vrijeme stanovali su u zgradi pojedini svećenici ex-isusovci i ex-pavlini. Od godine 1788.-1790. i 1816.-1830. zgrada je služila kao vojno skladište, bolnica, vojničko konačište za vrijeme austrijsko-francuskih ratova te konačno trgovačko skladište. Uz to ostale su u njoj prirodoslovne zbirke i gimnazijska knjižnica. Poslije godine 1813. stanovali su u kolegiji i neki gimnazijski učitelji svjetovnjaci.

Uprava zemaljskih dobara u Zagrebu donijela je odluku da se isusovačka dobra u Požegi prodaju te ih je 1818. godine dala na javnu dražbu, ali bez uspjeha. Javna dražba ponovljena je 15. listopada 1832. godine. Na dražbi su se natjecali Antun Festetić, upravitelj dobara Brestovac, pravoslavna eparhijska crkvena uprava u Karlovcima i Pakracu, želeći kupiti zgradu za svoje sjemenište te zagrebački biskup Aleksandar Alagović koji je za tu prigodu poslao u Požegu svoga zastupnika Franju pl. Zengevalla sa zadaćom da svakako kupi zgradu u koju je imao namjeru smjestiti Orfanotrofij ili Sirotište. Dražba je završila tako da ju je biskup Alagović kupio za osam tisuća forinti, spreman u slučaju potreba platiti i više. Biskup je uložio daljnjih pet tisuća forinti za preuređenja zgrade u sirotište. K tome je osnovao zakladu sa glavnicom od šezdeset tisuća forinti iz čijih kamata je odredio da se u sirotištu uzdržavaju 24 mladića i 5 djevojaka. Sve pojedinosti biskup Alagović stavio je u zakladnicu «Litterae fundationales» koju je napisao 8. rujna 1835. godine u vrijeme otvorenja orfanotrofija. Biskupova zakladnica o sirotištu proglašena je 15. lipnja 1836. godine u velikoj skupštini Požeške županije, koja je ujedno zaključila da se nabavi slika biskupa Alagovića i izvjesi u županijskoj dvorani. Nadbiskup Juraj Haulik omogućio je godine 1856. svojom glavnicom boravak još 12 dječaka u sirotištu, a zagrebački kanonik Petar Filić osigurao je glavnicu za još jedno mjesto za dječaka iz obitelji Filić ili Radonić, odnosno za dječaka iz pleterničke župe. Odredbom nadbiskupa Jurja Haulika zakladnice za djevojke prenesene su u formi stipendija sestrama milosrdnicama u Zagrebu, koje su od 1850. godine u svom

tamošnjem konviktu odgajale pet gojenica sve dok u Požegi 1880. godine sestre milosrdnice ne otvore istovrstan konvikt. Uz besplatna mjesta u sirotištu već od početka bili su i pitomci uz plaćanje. Upravu sirotišta biskup je povjerio biskupijskim svećenicima a od 1858. –1871. sirotište vode isusovci. Nakon toga do 1945. godine vodstvo je u rukama biskupijskih svećenika. Godine 1834. cijela dvokatnica bila je obnovljena. Godine 1851. prvi puta bila je pokrivena crijepom. Ispred zgrade bio je uređen vrlo lijep cvjetnjak. Kolegija je ostala takva do godine 1895. kada su na njezinom istočnom dijelu dograđene tri velike prostorije na oba kata i ujedno je tako spojena zgrada sirotišta s crkvom sv. Lovre, zatvorivši njezin glavni ulaz sa zapadne strane. Nastojanjem ravnatelja Ignjata Horata 1903. i 1904. godine na zgradu je dograđen još jedan kat i u isto doba sva je njezina unutrašnjost obnovljena prema tadašnjim standardima za potrebe mladeži i poglavara. Tada je po nacrtima zagrebačkog arhitekta Janka Holjca zgrada dobila sadašnje glavno pročelje te postala najveća i najviša zgrada u Požegi. Time je u nekom smislu narušena mirnoća starog baroknog trga te je šteta što Kolegija nije proširena horizontalnom nadogradnjom jednog krila prema zapadu kako je to predviđao plan požeškog arhitekta Ivana Holza koji je u međuvremenu umro. Godine 1935. svečano je proslavljena stogodišnjica Orfanotrofija. Premda su nadbiskupi dr. Juraj Posilović i dr. Antun Bauer obdarili Kolegiju novim dobrima, ipak ona nisu bila dostatna za besplatno uzdržavanje đaka te je nadbiskupu Bauer morao Alagovićevo sirotište pretvoriti u konvikt. Tijekom svoga stodesetgodišnjega postojanja ova ustanova dala je crkvi i hrvatskom narodu mnoge intelektualce i odgojila brojne velikane među kojima spomenimo samo slugu Božjega Josipa Stadlera, prvoga vrhbosanskog nadbiskupa.

Dana 31. prosinca 1946. godine komunističke vlasti nacionalizirale su zgradu kolegije sa svim njezinim dobrima te je toga dana morao napustiti Konvikt njezin posljednji ravnatelj, preč. Mijo Bestić s drugim poglavarima, časnim sestrama i đacima, od kojih zbog nepodobnosti nitko nije mogao ostati u Đačkom domu, koji je nakon toga u zgradi djelovao. Dio vrijedne biblioteke i arhiva smješten je u župu sv. Terezije a dobar dio imovine se raspršio. U Kolegiji je bio smješten Đački dom i neke druge ustanove a u najnovije vrijeme u suterenu su bile dva buffeta a u na prvom katu Financijska policija, na cijelom drugom katu Državni arhiv, dok je treći kat bio sav upropašten, popadali su mu svodovi i djelomično istrunula drvena građa zbog višegodišnjeg nemara za uređenje krova kroz koji je kiša oštetila svodove i drvenu konstrukciju, djelomično istrunulu. Požeško-slavonska županija i grad Požega darovnicom su vratili zgradu Kolegije Zagrebačkoj nadbiskupiji 1995. godine a Nadbiskupija je odmah uredila krov zgrade stavivši na njega bakreni pokrov.

## **1.2. Utemeljenje i uspostava Biskupije**

Požeška biskupija utemeljena je 5. srpnja 1997. godine apostolskim pismom (bulom) «Praeclarum evangelizationis opus» (Preslavno djelo evangelizacije) pape Ivana Pavla II. Ono podsjeća na sv. Ćirila i Metoda, kojih spomendan Crkva slavi baš 5. srpnja, a koji su misijskim i kulturnim djelovanjem snažno obilježili život i kulturu Hrvata koji među europskim narodima među prvima primiše kršćansku vjeru.

Apostolskim pismom «Ad unum corpus» (Da bude jedno Tijelo) pape Ivana Pavla II. istog 5. srpnja 1997. imenovan je prvi biskup požeške biskupije msgr. dr. Antun Škvorčević.

Požeška biskupija uspostavljena je 27. rujna 1997. godine na svečanom euharistijskom slavlju u Požegi kada su okupljenom mnoštvu vjernika pročitana spomenuta apostolska pisma pape Ivana Pavla II., a kardinal Franjo Kuharić, zajedno s apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj Giulijem Einaudiem, sa zagrebačkim nadbiskupom Josipom Bozanićem i s mnogim drugim biskupima, zaređio prvog požeškog biskupa.

**Ime Požega prvi puta se pojavljuje u pisanoj građi na početku 13. stoljeća, povezano s Katoličkom Crkvom. Tijekom gotovo osamsto godina postojanja ovoga grada Crkva je bila neprekinuto prisutna u njegovu životu, te je dala snažan doprinos duhovnom identitetu i oblikovanju njegova izgleda. O tome svjedoči srednjovjekovna crkva sv. Lovre i franjevačka crkva Duha Svetoga iz trinaestog stoljeća, zavjetni spomenik Svetom Trojstvu protiv kuge na glavnom trgu iz prve polovice 18. stoljeća, kasno barokno zdanje crkve sv. Terezije Avilske, potom crkva sv. Roka, crkva sv. Filipa i Jakova, brojne kapelice, sakralne plastike na kućama, križevi krajputaši. Posebno mjesto u toj baštini ima bogata knjižnica franjevačkog samostana i povijesna knjižnica Požeške biskupije, riznica katedrale s metalnim i tekstilnim predmetima visoke umjetničke izrade i povijesnog značenja, među njima kalež i liturgijska odijela, darovi carice Marije Terezije. Zvonici spomenutih crkava oblikuju vizuru, koja - obrubljena zelenilom što se uzdiže iznad glavnog trga - stvara čudesan dojam stoljenosti neba i zemlje, prirode i arhitekture, oživljuje grad posebnim duhom, koji ga svrstava među srednjoeuropska mjesta s prepoznatljivim licem, po mjeri čovjeka. Kao poznato crkveno kulturno središte Požega je osnutkom Biskupije 1997. godine postala biskupskim gradom.**

U istom apostolskom pismu o utemeljenju biskupije Sveti Otac odredio je da župna crkva sv. Terezije Avilske u Požegi bude uzdignuta na stupanj i dostojanstvo stolne crkve, odnosno bude katedrala.

**Inauguracija prvog požeškog biskupa Apostolskim breveom «Christianae virtutis» (Kršćanske kreposti) pape Ivana Pavla II. potpisanim 1. travnja 1998. godine i svečano proglašenim 10. kolovoza iste godine, potvrđeno je da je sv. Lovro, đakon i mučenik, zaštitnik požeške biskupije te je time crkva sv. Lovre u Požegi postala, poslije Katedrale, druga crkva po važnosti u Biskupiji.**

### 1.3. Smještaj

Požeška biskupija obuhvaća središnje područje kontinentalnog dijela Republike Hrvatske, preciznije, zapadnu i središnju Slavoniju prostirući se na sjeveru do Mađarske, a na jugu do Bosne i Hercegovine. Središte biskupije, grad Požegu i dolinu oko nje, koju stari Rimljani nazvaše «Vallis Aurea» (Zlatna dolina), okružuju planine Psunj, Papuk, Krndija, Dilj i Požeška gora. Na sjevernom dijelu je dolina rijeke Drave, a na jugu Save.

**Ime Požega prvi puta se pojavljuje u pisanoj građi na početku 13. stoljeća, povezano s Katoličkom Crkvom. Tijekom gotovo osamsto godina postojanja ovoga grada Crkva je bila neprekinuto prisutna u njegovu životu, te je dala snažan doprinos duhovnom identitetu i oblikovanju njegova izgleda. O tome svjedoči srednjovjekovna crkva sv. Lovre i franjevačka crkva Duha Svetoga iz trinaestog stoljeća, zavjetni spomenik Svetom Trojstvu protiv kuge na glavnom trgu iz prve polovice 18. stoljeća, kasno barokno zdanje crkve sv. Terezije Avilske, potom crkva sv. Roka, crkva sv. Filipa i Jakova, brojne kapelice, sakralne plastike na kućama, križevi krajputaši. Posebno mjesto u toj baštini ima bogata knjižnica franjevačkog samostana i povijesna knjižnica Požeške biskupije, riznica katedrale s metalnim i tekstilnim predmetima visoke umjetničke izrade i povijesnog značenja, među**

**njima kalež i liturgijska odijela, darovi carice Marije Terezije. Zvonici spomenutih crkava oblikuju vizuru, koja - obrubljena zelenilom što se uzdiže iznad glavnog trga - stvara čudesan dojam stoljenosti neba i zemlje, prirode i arhitekture, oživljuje grad posebnim duhom, koji ga svrstava među srednjoeuropska mjesta s prepoznatljivim licem, po mjeri čovjeka. Kao poznato crkveno kulturno središte Požega je osnutkom Biskupije 1997. godine postala biskupskim gradom.**

**Biskupija graniči s više biskupija i nadbiskupija: na zapadu sa Zagrebačkom i Varaždinskom, na sjeveru s Kapošvarskom i Pečuškom, na istoku s Đakovačko-osječkom, a na jugu s Vrhbosanskom i Banjalučkom.**

#### **1.4. Stanovništvo**

U Požeškoj biskupiji, površine 6 931 km<sup>2</sup>, živi 316 992 stanovnika od kojih je 282 951, odnosno 89.26% katolika, a ima i članova pravoslavne i protestantskih odnosno reformiranih Crkvi, te muslimanske i židovske zajednice.

Požeška biskupija, u cijelosti ili pak djelomično, zahvaća područja 6 županija (bjelovarsko-bilogorska, brodsko-posavska, osječko-baranjska, požeško-slavonska, sisačkomoslavačka županija, virovitičko-podravska), 11 gradova (Daruvar, Kutjevo, Lipik, Našice, Nova Gradiška, Orahovica, Pakrac, Pleternica, Požega, Slatina, Virovitica) i 39 općina.

Osim starosjedilačkog stanovništva na tom području mnogo puta ratom uništavano i ponovno naseljavano sada živi manji broj pripadnika više različitih nacionalnih skupina. U dijelove biskupije zadnjim ratom poharane (trećina biskupije), tu su došli prognanici iz Bosne i Hercegovine, iz Srijema i s Kosova, većinom Hrvati. Stanovništvo se bavi poljoprivredom, malim obrtom i trgovinom, zaposleno je u više različitih industrijskih grana, posebno prehrambenoj, te u lječilišnom i seoskom turizmu.

#### **1.5. Grb i geslo**

Utemeljenje Požeške biskupije i imenovanje prvoga biskupa zbili su se u godini Isusa Krista 1997., u vremenu priprave za Veliki jubilej 2000. godine, te je razumljivo da se grb i geslo biskupa dr. Antuna Škvorčevića tematski uklapaju u okvir prijelaza iz drugoga u treće kršćansko tisućljeće. Nacrt grba dao je akademik Branko Fučić, a doradili su ga stručnjaci iz Zagreba. Na modroj boji štita nalaze se tri znaka: klasični križ s grčkim slovom RO (P), slovo M, te zlatno klasje. Prva dva znaka snažno očituju temeljnu kršćansku poruku o oslobođenju čovjeka i svega stvorenog po jedinome Spasitelju Isusu Kristu, rođenu od Marije Djevice. Ovu spasenjsku stvarnost u njezinoj zemljopisno-vremenskoj protežnosti na svoj način podcrtava geslo "Krist danas i uvijek" (Heb 13,8). Dvanaest zlatnih pšeničnih klasova, poslaganih ukoso u dva reda na modrome štitu ispod spomenutih znakova, podsjećaju na tisućljetnu spasenjsku prisutnost Isusa Krista u "Zlatnoj dolini" i šire u Slavoniji i u hrvatskome narodu, ali ujedno i na slavonsko podrijetlo novoga biskupa i sjedište nove biskupije. Tako stiliziran grb svojevrsno je uprizorenje "ozračenosti" naše domovine Isusom Kristom, i istovremeno govori o novoj dimenziji Isusova spasenjskoga djela u Slavoniji po novoutemeljenoj biskupiji. Dvanaest pšeničnih klasova razdijeljenih u dva reda, u jednom sedam a u drugome pet, upozoravaju također na biblijsku simboliku broja sedam i dvanaest, kao brojeva punine, koji upućuju na puninu spasenja u Isusu Kristu.

K tome, dvanaest klasova znak su dvanaestorice apostola i odnose se na osobnu uključenost biskupa "Zlatne doline" u zbor apostolskih nasljednika, te o njegovoj ulozi

jamca povezanosti Požeške biskupije sa sveopćom jednom, svetom, katoličkom i apostolskom Crkvom na čelu s biskupom Rima, papom Ivanom Pavlom II.

Na to se nadovezuje više biblijsko-teoloških žitnih asocijacija, od kojih spomenimo tek poneku. "Žetva je velika, a radnika malo" (Lk 10,2; Mt 9,37): upućuje na nov evangelizacijski izazov osnutkom nove biskupije na prijelazu iz drugog u treće kršćansko tisućljeće. "Zrno pšenice mora pasti u zemlju i umrijeti" (usp. Iv 12,24): podsjeća na Isusovo pashalno otajstvo muke smrti i uskrsnuća, prisutno i na području Požeške biskupije u patnji i trpljenju ljudi, osobito onih pogođenih ratnim stradanjima i njihovim posljedicama. Euharistijska asocijacija: mjesna Crkva (biskupija) ostvaruje i očituje svoju crkvenost u slavljenju euharistijskog otajstva, osobito kad mu predsjedava biskup (usp. SC 41). Konačno, žito u otačkoj teologiji ima i svoju marijansku asocijaciju: "Žitna bogorodica" (Virgo et Mater). Marijanske sastavnice na grbu ujedno žele istaknuti posebnu odanost prvoga požeškog biskupa i vjernika Požeške biskupije Isusovoj Majci.

Očito je da spomenuta obilježja čine grb prikladnim, ne samo da bude znakom identiteta novoga biskupa, nego ujedno i znakom jedinstva nove biskupije.

### **1.6. Životopis biskupa**

Msgr. dr. Antun Škvorčević rođen je 8. svibnja 1947. u Davoru od oca Ivana i majke Ljubice r. Ivančić. Prvih pet razreda osnovne škole pohađao je u rodnom Davoru, šesti i sedmi razred u Zagrebu, a osmi u Slavanskom Brodu. Od malena ministrant u rodnoj župi – uz revnoga i glazbeno nadarenoga župnika Franju Mačeka – iskusio je ljepotu i uzvišenost liturgijskih slavlja. Želja za svećeničkim zvanjem odvela ga je 1962. u Zagreb, u Dječjačko sjemenište i Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju na Šalati, gdje je maturirao 1966. godine.

Teologiju i filozofiju studirao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, 1972. stekao diplomu iz teologije i iste godine 25. lipnja, nadbiskup Franjo Kuharić zaredio ga je za svećenika u Zagrebačkoj katedrali.

Kapelansku službu vršio je od 1973. do 1976. u zagrebačkoj župi sv. Josipa na Trešnjevci, gdje je posebnu pozornost posvetio radu s mladima te njihovom crkvenom pjevačkom zboru. Ujedno je nastavio poslijediplomski studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i magistrirao 1976. godine.

Nadbiskup Kuharić poslao ga je te iste godine u Rim gdje je na Papinskom sveučilištu Gregorijana specijalizirao iz ekleziologije i doktorirao 1981. s tezom o ekleziologiji suvremenoga evangeličkog teologa Jürgena Moltmanna (Ecclesiologia escatologico-messianica di Jürgen Moltmann), a na Papinskom liturgijskom institutu sv. Anzelma završio je trogodišnji studij liturgike. Na zagrebačkom Katoličkom bogoslovnom fakultetu od 1983. bio je predavač na Katehetskom institutu i Institutu za teološku kulturu laika, potom docent pri Katedri fundamentalne teologije, a od 1991. do 1998. predstojnik Katehetskoga instituta. Na KBF-u ostaje predavati sve do 2006. godine. Uz nastavni rad bavio se i znanstvenim pitanjima, prije svega na području ekleziologije te sudjelovao na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu.

**Koordinator je Odbora pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu za organiziranje znanstvenoga skupa »Zagrebačka biskupija i Zagreb 1094.-1994.« prigodom 900. obljetnice osnutka zagrebačke biskupije (od 3. do 5. listopada 1994.) i Odbora pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu za organiziranje znanstvenoga skupa o 50. obljetnici sudskoga procesa nadbiskupu i kardinalu Alojziju Stepincu (11. i 12. listopada 1996.). Osobitu djelatnost razvio je na pastoralnom, ekumenskom i kulturnom polju. U tom je smislu vršio različite službe u Biskupskoj konferenciji**

**Jugoslavije, potom u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji te u Zagrebačkoj nadbiskupiji.**

**Bio je tajnikom Odbora za pripravu Nacionalnoga euharistijskog kongresa (NEK) 1984. u Zagrebu i Mariji Bistrici, Susreta mladih 1985. godine, za Univerzijadu 1987. godine, a nakon toga tajnik brojnih organizacijskih odbora na nacionalnoj i nadbiskupijskog razini. Bio je tajnik Vijeća za ekumenizam pri Biskupskoj konferenciji Jugoslavije, kasnije Hrvatske biskupske konferencije, vršio je tajničku službu sve do 1998., kao i u Komisiji »Justitia et pax« Biskupske konferencije Jugoslavije.**

**Kao tajnik Vijeća za ekumenizam i dijalog Zagrebačke nadbiskupije, od 1984. pokrenuo je i organizirao programe Molitvene osmine za jedinstvo kršćana. Od 1985. tajnikom je Pastoralnoga vijeća, a od 1987. Prezbiterskoga vijeća Zagrebačke nadbiskupije. Prebendarom Prvostolne crkve zagrebačke imenovan je 1988. godine.**

**Predsjednik je Odbora za organiziranje proslave 900. obljetnice osnutka Zagrebačke biskupije i s naslova te službe prihvatio se organiziranja prvoga pastoralnog pohoda pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj 1994. te pripremio – u stručnim krugovima vrlo zapaženu izložbu sakralne baštine »Sveti trag«. Oko 1000 eksponata – većinom umjetnina, arhivskih dokumenta i knjiga – svjedočilo je o povijesti Crkve i religije u Hrvata, o sakralnoj umjetnosti i kulturi koja se 900 godina razvijala i opstajala na području Zagrebačke nadbiskupije.**

**U Muzeju Mimara iste godine uručena mu je Nagrada grada Zagreba za osmišljavanje organizaciju i realizaciju izložbe »Sveti trag – Devetsto godina Zagrebačke nadbiskupije 1094. – 1994.«, kao za jedan od najvećih kulturnih događaja tih, ratom ranjenih, prvih godina Republike Hrvatske, napose godine 1994.**

**Članom je bio Povjerenstva Zagrebačke nadbiskupije za vjeronauk u školi, Odbora Zagrebačke nadbiskupije za obnovu katedrale te Središnjega odbora Zagrebačke nadbiskupije za proslavu Velikoga jubileja 2000. godine.**

**Na blagdan slavenskih apostola sv. Ćirila i Metoda, 5. srpnja 1997., papa Ivan Pavao II. Apostolskim Pismom »Ad unum corpus« imenovao ga je prvim biskupom novoutemeljene Požeške biskupije. Na svečanosti uspostave Požeške biskupije, 27. rujna 1997., za biskupa ga je zaredio kardinal Franjo Kuharić, a suzareditelji bili su mons. Giulio Einaudi, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj i mons. Josip Bozanić, novoimenovani zagrebački nadbiskup. Kao biskup bio je generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije od 1997. do 1999. godine. Predsjednikom Vijeća za ekumenizam Hrvatske biskupske konferencije bio je od 1998. do 2000., predsjednikom Biskupske komisije za liturgiju od 2000. do danas, predsjednikom Hrvatskoga instituta za liturgijski pastoral pri HBK te predsjednikom Biskupske komisije HBK za odnos s državom. Članom je Vijeća HBK za redovnike te članom Biskupske komisije HBK za Hrvatski papinski zavod sv. Jeronima u Rimu.**



## 2. KATOLIČKA GIMNAZIJA

### 2.1. Osnivanje škole

Katolička gimnazija u Požegi pronalazi svoje korijene u dugoj i bogatoj duhovnoj baštini Katoličke Crkve na ovim prostorima lijepa naše Domovine u kojoj ima značajno mjesto i služenje na području odgoja i obrazovanja.

Iz analize stanja školstva na području Požeške biskupije, posebno srednjoškolskog, proizlazi da mladi naše biskupije nisu imali iste mogućnosti glede svoga humanističkog obrazovanja kao njihovi vršnjaci u drugim dijelovima Hrvatske.

Statistički pregled katoličkih gimnazija kazuje da ih u Dalmaciji, Primorju i Istri ima šest (Dubrovnik, Split, Sinj, Zadar, Rijeka i Pazin), a na sjeveru Hrvatske, s puno većim brojem stanovništva, četiri (Zagreb, Osijek i Slavonski Brod). Na području naše Biskupije nije bilo niti jedne. Većina tih škola su klasične gimnazije.

Prednost klasične i opće naobrazbe u katoličkoj školi sastoji se u tome što ona pruža mogućnost najšireg upoznavanja judeo-kršćanske, grčke i rimske civilizacije kao temelja europske uljudbe te doprinosi razumijevanju kršćanstva i humanizma kao općeeuropskih vrijednosti.

Naša Gimnazija osnovana je 2007. g., o desetoj obljetnici Biskupije (1997. –2007.) te je svojim klasičnim programom i usmjerenjem požeškom školstvu dala onu potrebnu širinu koju zavrjeđuju mladi našega kraja.

### 2.2. Značenje naziva Škole Katolička klasična gimnazija:

- pojam katolička ukazuje na Osnivača, Požešku biskupiju, ali i utemeljenost međusobnih odnosa unutar Škole na evanđeoskim načelima
- pojam klasična označava usmjerenje gimnazije koje je klasično, s klasičnim jezicima (latinski i grčki jezik s književnošću), a koje pomaže u cjelovitije poznavanju europske i hrvatske tradicije i kulturne baštine
- pojam gimnazija označava sadržaj i širinu obrazovnog programa kao osnove za daljnji studij koji daje najširu opću naobrazbu u hrvatskom srednjem školstvu.

U travnju 2013. godine Osnivač mijenja naziv Škole u Katolička gimnazija s pravom javnosti jer je prethodne godine novim generacijama omogućila izbor općeg gimnazijskog usmjerenja.

### 2.3 Geslo škole

Iznad ulaznih vrata naše škole stoji napisano: Duc in altum. Geslo je to Škole uzeto iz petog poglavlja Lukina evanđelja o susretu Isusa s četvoricom ribara koje poziva da postanu njegovi učenici.

Isusov poziv upućen Petru: “Izvezi na pučinu” (lat. Duc in altum; grč. Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος) zapravo je poruka svakom učeniku. U slobodnom prijevodu možemo reći: zaveslaj na pučinu života, u visine Božje mudrosti ili u dubine ljudske svijesti. I to bez straha za budućnost jer s Bogom smo započeli i s njime želimo nastaviti.

### 3. SV. TEREZIJA AVILSKA

#### 3.1. Životopis

Terezija Avilska, obično zvana Velika, ili Terezija od Isusa, rođena je 28. ožujka 1515. u Gotarrenduri kod Ávile, u španjolskoj pokrajini Castilli, a ime koje su joj dali po rođenju bilo je Teresa Sánchez de Cepeda y Ahumada. Prema vlastitom svjedočanstvu, roditelji su joj bili bogobojazni ljudi, koji su svoju mnogobrojnu djecu (devet dječaka i četiri djevojčice) nastojali odgajati tako da upiju životne i kršćanske vrijednosti. Tako je i Terezija rasla u bogobojaznosti i iznimnom zanimanju za sve što je bilo duhovno, ali je jednako uživala i u sasvim svjetovnim stvarima, koje su je, kako je kasnije ocijenila, udaljavale od Boga.

Čitala je još kao mala životopise svetaca i viteške romane, koji su joj razbuktavali maštu pa je nerijetko i sama poželjela učiniti nešto izrazito junački. Štoviše, jednom je prilikom improvizirala svoj bijeg od kuće, kako bi na takav način sama postala mučenica, a onda i svetica. Bilo joj je tada manje od 9 godina.

Kada je imala 12 godina, umrla joj je majka, te se od tada još više otvara religioznom iskustvu, moleći Majku Božju da joj ona bude majka i prati ju kamo god ide. Raste i sazrijeva u vjeri, a poseban su joj poticaj u tome bile duhovne knjige koje je čitala kao učenica u avilskoj školi, gdje su joj učiteljice bile augustinke. Ipak, uživa i u svjetovnoj literaturi i u tom smislu njezina duhovnost ostaje relativno površna.

Sa svojih 20 godina, odnosno 1535. god. ulazi u karmelićanski samostan Utjelovljenja u Ávili. Međutim, tri godine po ulasku u samostan toliko se teško razboljela da je naredne četiri godine ležala u komi, gotovo kao mrtva, a potom joj 1543. god. umire otac, dok su njezina braća, jedan za drugim, emigrirali u Ameriku, a sve je to itekako ostavilo traga na njezina kasnija promišljanja.

Unatoč objektivno teškom životnom putu i krhkom zdravlju, bila je vrlo snažnog karaktera, čvrste volje i radosna duha. Sama je svoj život doživljavala kao trajnu borbu sa svojim slabostima, odnosno nije se u potpunosti predavala redovničkom životu i Božjoj ljubavi, nego je svemu više pristupala formalistički. Sve dok jednom prilikom nije pronađen jedan kip teško izranjenog Krista, koji ju je toliko dojmio da se od tada njezin duhovni život potpuno promijenio.

Željna da tu duhovnost i predanje Bogu prenese i na druge, odlučila je obnoviti karmelićanski red, pa je tako, uz potporu biskupa grada, osnovala u Ávili 1562. god. prvi reformirani karmel, a potom je u narednim godinama osnovala i druge. Među njima se posebno ističe onaj bosonogih karmelićana, kojega je 1568. god., zajedno sa svetim Ivanom od Križa, utemeljila u mjestu Duruelu, nedaleko od Ávile, a koji će biti poticaj za nove slične karme, te će uskoro biti organizirana i priznata provincija bosonogih karmelićanki.

Dijeleći sličnu želju za obnovom, nadahnutom reformama Tridentskoga sabora, zajedno je sa svetim Ivanom od Križa neumorno radila na osnivanju novih karmela, te ju je u takvim nastojanjima zatekla i smrt. Kad se, naime, nakon što je osnovala karmel u Burgosu, vraćala u Ávilu, umrla je u Albi de Tormesu, nedaleko od Salamance, u noći s 14. na 15. listopada 1582. god. Papa Pavao V. proglasio ju je blaženom 1614. god., svetom ju je proglasio papa Grgur XV. 1622. god., a crkvenom naučiteljicom papa Pavao VI. 1970. god. Spomendan joj se slavi na dan njezine smrti – 15. listopada.

Iako nije imala akademsku naobrazbu, nego je sama proučavala crkvene teološke i duhovne spise, njezina se djela, ponajviše opisi vlastite duhovnosti, mističnih doživljaja

Božje ljubavi i askeze, procjenjuju iznimno vrijednima i poticajnima. U tom smislu se posebno ističe autobiografsko djelo Knjiga života, opomene i savjeti karmelićankama novakinjama sažeti u knjizi Put k savršenosti, najpoznatije njezino mistično djelo Zamak duše (Unutarnji dvorac), te Knjiga osnutaka, u kojoj progovara o novosnovanoj zajednici bosonogih karmelićanki. Svojim je djelima, služeći se obilato alegorijama i pučkim slikama, pokazala iznimnu duhovnu i poticajnu snagu, a istovremeno i umjetničko-književnu vrijednost.

Štuje se kao zaštitnica Španjolske, bolesnika, djece bez roditelja, čipkara, redovnika i ljudi koje ismijavaju zbog njihove vjere.

## **3.2. Misli Terezije Avilske – Zamak duše**

### **3.2.1. Uvod u Terezijinu simboliku**

Nije nam poznato kako je Terezija došla do simbola zamka u koji je smjestila sva zbivanja na putu rasta prema punini duhovnog života. Neki to pripisuju utjecaju viteške literature kojoj je Terezija, prije ulaska u samostan, bila velika prijateljica. Drugi misle daje posrijedi ratni ambijent koji Sveticu prati od rođenja do smrti, a ima i onih koji tvrde da se radi o posebnom viđenju u kojem joj je Gospodin pokazao »prelijepu kuglu od kristala u obliku zamka sa sedam odaja, a u sedmoj, koja je bila u središtu, u velikom sjaju boravi Bog...« .

No bez obzira na njegovo porijeklo, simbol znaka poslužio je Tereziji kao vrlo prikladna slika da lakše iznese svoja doktrinarna načela, a iznad svega svoje bogato iskustvo duhovnog rasta do posebnog sjedinjenja s Bogom.

Glavni simbolički elementi ovdje jesu:

- sam zamak (= duša) u kojem se nalazi sedam glavnih odaja;
- vanjski dio zamka: obrub i opkop (= tijelo i svijet);
- unutarnji dio: velike odaje (= beskrajno blago duše stvorene na Božju sliku i ukrašene milošću);
- posebna odaja u srcu zamka (= središnje mjesto Boga u nama);
- vrata zamka (= molitva);
- nutarnji stanovnici zamka: Bog i duša
- vanjski stanovnici zamka: neprijatelji cjelokupnog duhovnog života i nesređena osjetila;
- život u zamku: borba, svjetlo i tama, zajedništvo s Bogom.

Značenje simbolizma autorica ne razjašnjava dokraja. Ona to i ne želi, nego namjerno ostavlja čitatelju da sam na svoj način mnogo toga prozre. Za duhovno zrelog čitatelja simbol bi trebao biti kao vrlo tanak veo koji jedva dijeli nadnaravnu stvarnost od njega samoga.

Uz ovu temeljnu alegoriju protežu se i druge upotpunjavajuće koje obilježavaju određene odaje s nakanom da pripomognu lakšem razumijevanju nekog momenta u procesu duhovnog rasta. Tako su prve tri odaje obilježene simbolom gluhoonijeme i uzete osobe. U trećima se još javlja alegorija »dvaju izvora« koja je naglašeno

prisutna i u četvrtim odajama. Svileni se prelac pojavljuje u petim i proteže se do kraja djela, isto kao i simbolizam braka koji dominira u posljednje tri odaje.

S pravom se može ustvrditi da se Svetičina genijalnost u sastavljanju ovog djela očituje prije svega u njezinoj sposobnosti da kombinira, i to s velikim uspjehom, tri-četiri teze opće doktrinarne vrijednosti sa tri-četiri prekrasna simbola. I baš ta kombinacija elemenata - simboličnog i doktrinarnog (didaktičkog, pedagoškog) - jest ono nužno što se mora otkriti da bi se u djelo moglo ući i razumjeti ga.

### **3.2.2. Sažetak odaja**

Hod duša kroz odaje se može pratiti u trostrukoj razvojnoj dinamici. U sažetom prikazu se oslanjamo na o. Catellana.

- a. Rast ljubavi kojom duša odgovara na Božju ljubav**
- b. Rast i razvojni put molitve**
- c. Rast i razvojni put želje za Bogom**
- d. Vrijeme koje duša provodi u pojedinoj odaji**

#### **IZVAN ZAMKA**

**Duše koje žive u stanju teškoga grijeha**

#### **PRVE ODAJE – Obraćanje**

**Stanje duše: Blizina grijehu**

**Poticaji milosti: Na obraćenje**

**Molitva: Usmena molitva**

**Želja: Odbaciti teški grijeh**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Dugi period duhovnog života**

#### **DRUGE ODAJE - Napetost između ustrajanja i odustajanja**

**Stanje duše: Borba**

**Poticaji milosti: Na borbu**

**Molitva: Meditacija**

**Želja: služiti Bogu**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Dugi period duhovnog života**

#### **TREĆE ODAJE - Za daljnji hod: poniznost, strpljivost, poslušnost**

**Stanje duše: Postojanost duhovnog života**

**Poticaji milosti: Na podnošenje kušnji**

**Molitva: Meditacija i molitva sabranosti**

**Želja: Ljubiti Boga**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Dugi period duhovnog života s opasnošću potpunog stabiliziranja i prestanka dinamike duhovnog rasta.**

#### **ČETVRTE ODAJE - prijelaz u život mistike**

**Stanje duše: Kuša milost i besplatnost Božjeg dara**

**Poticaji milosti: Širenje nutrine**

**Molitva: ulivena sabranost i molitva smirenosti**

**Želja: Prva buđenja žarčih želja i prvih čežnja za Bogom.**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Prolazno stanje**

#### **PETE ODAJE - »živim, ali ne više ja...«**

**Stanje duše: Obnova nutrine**

**Poticaji milosti: Iskustvo novosti života u Kristu**

**Molitva: Molitva Sjedinjenja**

**Želja: Čežnje za Bogom puno jače od bilo kakve ljudske želje**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Postojana pozitivna situacija duhovnog života**

#### **ŠESTE ODAJE - zaruke duše**

**Stanje duše: Duhovne zaruke**

**Poticaji milosti: Motrenje čudesnih Božjih djela**

**Molitva: Mistične kontemplativne molitve zanosnog sjedinjenja i duhovne zaruke**

**Želja: Goruće čežnje i želje ali ne uvijek u sjetilnom dijelu duše**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Duža priprava za sedme odaje**

#### **SEDME ODAJE - duhovna ženidba**

**Stanje duše: Duhovni brak**

**Poticaji milosti: Motrenje Krista i Trojstva**

**Molitva: Duhovni vjenčanje**

**Želja: Služiti Kristu u Crkvi**

**Vrijeme koje duša provodi u ovoj odaj: Do konca života na zemlji.**